

Енергетична безпека в Україні: суть, походження та перспективи

Постановка проблеми. Питання гарантування національної безпеки стояло перед людством у всі часи. Стихійні лиха, голод, геноцид, війни приводили до дуже великих людських втрат. Тому з метою встановити стабільність у суспільстві до поняття безпеки було введено категорію «національна безпека». На нинішній час поняття національна безпека має ширше значення, воно зв'язане не лише із запобіганням воєн.

Енергетична безпека будь-якої держави спрямована на досягнення стану безперервного забезпечення енергетичними ресурсами економіки, на захист національних інтересів у сфері енергетики.

Таким чином, наявність енергетичної безпеки в країні є умовою її успішного розвитку, і взагалі існування. Державу можна вважати енергетично забезпеченою, коли вона (державна) в змозі забезпечити в необхідному обсязі споживачів як у повсякденному житті, так і під час форс-мажорних обставин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання національної безпеки вивчають багато зарубіжних дослідників, таких як Г. Браун [25], Г. Моргентау [24], С. Хоффман [23], А. Васкес [2] та інші – у них різні погляди щодо сутності цього поняття.

Із вітчизняних науковців проблематику національної безпеки досліджують: О.М. Суходоля [21], В.О. Косевцов [12], О.Р. Рахманов [19], І. Ф. Білько [12], О. Шнипко [3], Н.Р. Нижник, Г.Л. Ситник, В.Т. Білоус [14], Г.М. Калетнік [9],

Я.А. Жаліло [6], А. Качинський [10], Є.І. Сухін [22], В.П. Горбулін [4] й інші.

Незважаючи на велику кількість досліджень у цьому напрямі, залишаються невирішеними питання, що стосуються використання альтернативних (відновлюваних) джерел енергії.

В Україні використання альтернативних джерел енергії, незважаючи на існуючий потенціал, розвивається досить уповільнено, «...частка нетрадиційних відновлюваних джерел енергії в енергетичному балансі країни становить лише 7,2%» [17].

Мета статті – з'ясування значення та місця енергетичної безпеки в національній безпеці країни та шляхів розв'язання проблеми енергозабезпечення України.

Виклад основних результатів дослідження. Проблематика безпеки досліджувалася ще в античні часи. Так, видатний мислитель і філософ Платон трактував безпеку як відсутність небезпеки для людини [16], а його учень Арістотель вважав, що суть безпеки полягає в самозбереженні, та зазначав: «...безпека визначається як природна властивість людини – природа наділила кожному істоту почуттям любові до себе...» [1].

Демокріт вважав безпекою можливість людини пристосовуватися до умов проживання, вказував, що причиною виникнення суспільства є потреба в підвищенні захищеності кожної особистості [13].

Взаємозв'язок між безпекою людини, держави та власності було закладено видатним німецьким філософом Г. Гегелем (1770 – 1831). У своїй праці «Філософія права» вчений дав визначення поняття безпеки – «загроза суспільній безпеці», де вказав на

головну роль держави в забезпеченні безпеки: «Держава є організм, тобто розвиток ідеї у своєму розмаїтті. Ці різні сторони утворюють таким чином різні влади, їх функції і сфери діяльності...» [20].

А. Качинський вважає безпекою стан захищеності як людини та її життєдіяльності, так і держави: «безпека – це стан захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави, а також довкілля в різних сферах життєдіяльності від внутрішніх та зовнішніх загроз» [10].

На думку Я. Жаліло, яка протилежна визначенню А. Качинського, категорію безпеки не можна трактувати як відсутність загроз. Учений стверджує, що «стан захищеності» означає в даному контексті відсутність системоруйнівальних загроз, тобто тих із них, які не можуть бути органічно подолані в рамках механізмів, іманентних даній соціально-економічній системі» [6].

Цікавим можна назвати твердження В. Васьковської, яка відносить категорію безпеки до вищих цінностей, що, в свою чергу, має дві характерні риси: соціальну та індивідуальну [6].

Група вчених у складі І. Гнибіденка, А. Колота й О. Новікова дали своє визначення категорії безпеки, яке можна вважати надбанням для економічної науки. Так, науковці зазначають, що «безпека – це стан захищеності суспільства, який дозволяє йому визначати політику держави відносно його громадянського і демократичного становлення та розвитку через реалізацію й підвищення своїх прав і свобод» [20].

Свій висновок щодо різних поглядів та визначень сутності безпеки зробив А.Л. Баланда. Вчений вказував на те, що безпека – це дії держави, особистості та суспільства, які спрямовані на попередження й усунення загроз із посягання на матеріальні та духовні цінності [4].

Таким чином, узагальнюючи вищезазначені погляди, можемо стверджувати, що безпека – це відсутність загрози, стан захищеності, це поняття можна застосовувати як до людини, її життя, так і до держави та її діяльності.

Із метою досягти стабільності у суспільстві, до поняття безпеки було введено кате-

горію «національна безпека», гарантування якої стояло перед людством у всі часи.

Поняття національна безпека одержало офіційне визнання після закінчення Першої світової війни, коли було створено Лігу Націй (Ліга Націй — перша міжнародна міждержавна організація, створена з метою розвитку співробітництва, досягнення миру і безпеки між народами на Паризькій мирній конференції в 1919-1920 роках. Ініціатором її створення виступив президент США Вудро Вільсон. Згідно зі статутом Ліги Націй її засновниками вважалися держави-переможці у Першій світовій війні 1914-1918 років, а також новостворені країни – Польща, Чехословаччина і Хіджаз).

Серед зарубіжних учених існують дві школи щодо підходу до характеристики терміна національної безпеки. Прихильники першої школи аналізують суть її через поняття національних інтересів.

Г. Браун, колишній міністр оборони США, вказував, що національна безпека – «здатність зберігати фізичну цілісність та територію, підтримувати економічні відносини з іншими країнами світу, на різних рівнях захищати від зовнішнього негативного впливу свої інтереси і систему управління, контролювати свої кордони» [25].

Прихильники іншої школи (А. Васкес, К. Норр, Д. Кауффман, А. Архарія, Уолферс та інші) розглядають національну безпеку через призму найбільш значимих цінностей суспільства, що здається більш логічним і правильним.

Науковець А. Васкес зазначав: «Безпека є цінністю, яку держава прагне мати і може володіти нею більшою чи меншою мірою. Вона має ряд спільних рис із силою й добробутом – двома важливими цінностями у вирішенні міжнародних питань. Однак якщо добробут вимірюється кількістю матеріальних ресурсів держави, а сила – її здатністю контролювати дії інших, безпека в об'єктивному сенсі вимірюється відсутністю загрози надбаним цінностям, а в суб'єктивному – відсутністю страху перед виникненням загрози цим цінностям. В обох випадках національна безпека може розумітися досить широко: від майже повної не-

безпеки, або почуття небезпеки, до майже повної безпеки або відсутності страху» [3].

У нашій країні вивчення національної безпеки розпочалося лише в перші роки незалежності створенням Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України (НІСД). Пояснюється такий пізній підхід до широкого вивчення національної безпеки тим, що в колишньому СРСР поняття національної безпеки зводилося до державної безпеки, або ступеня обороноздатності країни.

О. Шнипко відштовхується від того, що однією із складових національної безпеки є економічна безпека. Має думку, що «основними принципами побудови економічної безпеки мають бути: законність, дотримання прав і свобод громадян...відповідність внутрішнім та зовнішнім загрозам безпеки» [3].

Учені В. Білоус, Г. Ситник і Н. Нижник стверджують, що першоосновою національної безпеки є інтереси людей, тобто інтереси суспільства й держави. При цьому держава розглядається «як інструмент, за допомогою якого забезпечуються найкращі умови для розвитку особи, суспільства і самої держави» [14].

Уперше було сформульовано постулати національної безпеки в США в 1947 році (Закон № 257 «Закон про національну безпеку»). Так, згідно із Законом № 257 було створено Раду національної безпеки США, яка повинна була давати поради з питань взаємовідносин, які мають відношення до національної безпеки. Згідно із цим законом в офіційних американських джерелах зазначалося, що національною безпекою вважа-

ються такі оборонні дії держави, які забезпечують її невразливість від будь-яких загроз.

Як бачимо, на той час під національною безпекою розуміли ступінь обороноздатності держави.

Пізніше, з початку 90-х років, науковці в дослідженнях розглядали поняття національної безпеки в ширшому розумінні, з урахуванням економічних, соціокультурних та інших чинників.

Сучаснішим і яке відповідає вимогам нинішнього часу є визначення, запропоноване Фондом міжнародної безпеки ЮНЕСКО: «Стан суспільства, у якого сукупність державних і суспільних гарантій забезпечує його стійкий розвиток, захист базових інтересів нації, джерел його духовного і матеріального благополуччя від зовнішньої та внутрішньої загрози» [20]. В даному визначенні охоплено всі сторони національної безпеки держави, воно має ємніше й вагомніше значення.

В Україні згідно із Законом України «Про основи національної безпеки України» визначено, що «національна безпека – захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам ...при виникненні негативних тенденцій до створення потенційних або реальних загроз національним інтересам» [7].

Національна безпека в свою чергу складається з різних видів безпеки (рис. 1).

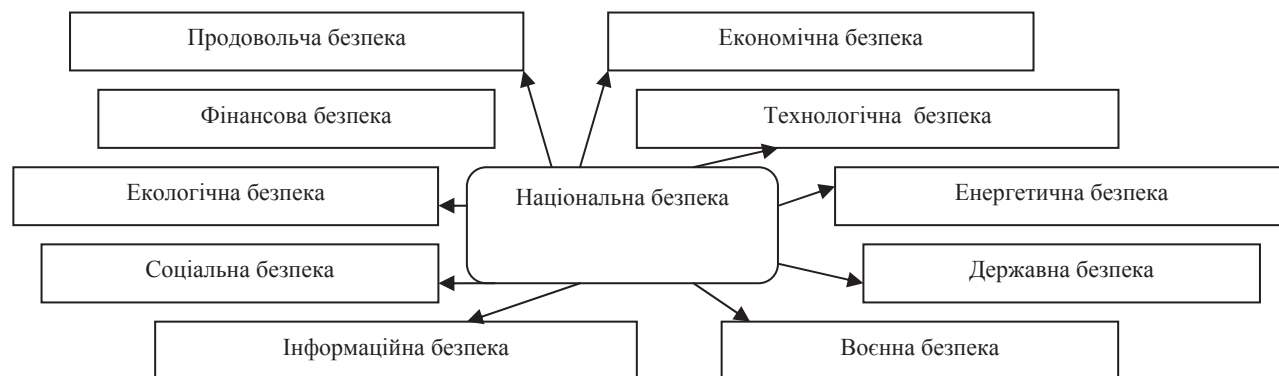

Рис. 1. Види національної безпеки

Джерело: Розроблено автором на підставі Рахманов А.Р. Международно-правовые аспекты всеобъемлющей безопасности // Государство и право. — 2003. — № 2. — С. 67-75 [19].

Кожний вид національної безпеки має для стабільного розвитку та незалежності держави суттєве значення, але енергетика була й залишається головною передумовою розвитку економіки, основою забезпечення усіх видів життєдіяльності суспільства. Однією з основних складових рівня життя людини та сталого економічного розвитку держави є енергетика.

Енергетична безпека – одна з найважливіших складових національної [19]. Деякі країни (США та інші) мають програму своєї національної безпеки, яку розробляють і втілюють у життя.

Згідно із Конституцією України, стаття 17 “Захист суверенітету і територіальної цілісності України”, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу.” [11]. Економічна безпека неможлива без енергетичної незалежності, бо енергетика є однією з основних складових успішного розвитку економіки.

Спеціалісти по-різному дають визначення енергетичній безпеці. Так, влучне визначення енергетичної безпеки – «це своєчасне, повне і безперервне забезпечення паливом та енергією необхідної якості матеріального виробництва, невиробничої сфери, населення, комунально-побутових й інших споживачів; запобігання шкідливому впливу на довкілля; транспортування, перетворення і споживання паливно-енергетичних ресурсів в умовах сучасних ринкових відносин, тенденцій та показників світового ринку енергоносіїв» наведено у постанові КМУ [18].

Схоже по суті визначення дає О.М. Суходоля, який вважає, що «енергетична безпека – це стан захищеності життєво важливих «енергетичних інтересів» особистості, суспільства, держави від внутрішніх і зовнішніх загроз, що забезпечує безперервне задоволення споживачів економічно доступними паливно-енергетичними ресурсами прийнятної якості за нормальних умов й у надзвичайних ситуаціях» [21].

В Енергетичній стратегії на період до 2030 року також влучно дано визначення енергетичної безпеки у сучасному розумінні – «це досягнення стану технічно надійного, стабільного, економічно ефективного та екологіч-

но прийнятного забезпечення енергетичними ресурсами економіки і соціальної сфери країни, а також створення умов для формування й реалізації політики захисту національних інтересів у сфері енергетики» [5].

Отже, наявність енергетичної безпеки в країні є умовою її успішного розвитку та, взагалі, існування. Державу можна вважати енергетично забезпеченою, коли вона (державна) в змозі забезпечити в необхідному обсязі споживачів як у повсякденному житті, так і під час форс-мажорних обставин.

Україна належить до енергодефіцитних країн, вона забезпечує приблизно на 50% потребу в енергоресурсах. Відповідно до світових стандартів для країни постачання енергоносіїв з одного джерела не повинно перевищувати 25%. Лише в цьому випадку вона є енергетично незалежною. Так, у США енергоносії одержують із 60 країн світу, в країнах Західної Європи вони надходять із 5-8 джерел [8].

Енергетичну безпеку України не можна назвати гарантованою, оскільки вона енергетично залежна від Росії: на 80 % по нафті й на 75 % по газу. Оскільки ситуація з енергозбереженням є критичною, одним із головних завдань є диверсифікація постачання енергоносіїв, оскільки енергетична незалежність впливає не лише на економічний, а й на політичний суверенітет України. Також важливим для незалежності нашої країни є питання власності енергетичних об'єктів – важливо зберегти у державній власності атомні та гідроелектростанції, підземні сховища газу, електромережі, нафто- і газопроводи.

Паливно-енергетична складова вартості українських товарів становить від 10 до 80 % їх собівартості. Ця цифра на кілька порядків вище, ніж у США й розвинутих країнах Європи. Тому проблемою державного рівня є підвищення енергоефективності, що приведе до конкурентоспроможності українських товарів і зниження залежності від імпорту енергоносіїв.

Енергетика є базою української економіки. Вона забезпечує роботу всіх галузей, значну частину дохідної частини бюджету, але на даному етапі енергетична безпека України знаходиться у негативному стані. Якщо називати речі своїми іменами, нашу

державу взагалі не можна назвати енергетично забезпеченою. “З 1991 до 2000 року частка паливно-сировинних галузей зросла з 17,3 до 59,2%, або в 3,42 раза, тоді як питома вага машинобудування та металообробки зменшилася майже вдвічі – з 26,3 до 13,2%...” [22].

Також існує проблема забезпечення первинними джерелами енергії паливно-енергетичного комплексу, що, в свою чергу,

впливає на національну й економічну незалежність України. Рівень добування паливно-енергетичних копалин або стабільно знижується, або має незначне збільшення. Якщо проаналізувати видобуток вугілля, газу та нафти – результати не втішають. Так, згідно зі статистичними даними [10] останніми роками спостерігається незначне збільшення, спад і навіть зменшення добування паливно-енергетичних корисних копалин.

1. Добування паливно-енергетичних копалин

Показник	2003		2004		2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	млн т	у % до 2003	млн т	у % до 2003	млн т	у % до 2003	млн т	у % до 2003	млн т	у % до 2003	млн т	у % до 2003	млн т	у % до 2003	млн т	у % до 2003	млн т	у % до 2003
Вугілля готове, млн т	59,8	59,40	99,33	60,40	101,00	61,70	103,18	58,90	98,49	59,50	99,50	55,00	91,97	55,00	91,97	62,70	104,85	
Нафта сира, млн т	2,80	3,00	107,14	3,10	110,71	3,30	117,86	3,30	117,86	3,20	114,29	2,90	103,57	2,60	92,86	2,40	85,71	
Газ природний, млрд м ³	18,60	19,60	105,38	19,90	106,99	20,10	108,06	20,20	108,60	20,60	110,75	20,80	111,83	19,90	106,99	19,90	106,99	

Джерело: Розроблено автором на підставі даних Статистичного щорічника України.

Як бачимо з даних таблиці 1, по видобутку вугілля спостерігається незначне збільшення за останні вісім років (2004-2011) порівняно з 2003-м, видобуток нафти, незважаючи на незначне збільшення в 2004-2009 роках, у 2010-му зменшився на 2,6%, відповідно в 2011 році також її видобуток знизився на 2,4%.

Аналізуючи використання та споживання кінцевими споживачами первинних джерел

енергії (рис. 2) бачимо, що енергетична залежність України від поставок органічного палива з урахуванням умовно-первинної ядерної енергії у 2000 і 2005 роках становила 60,7%. У Німеччині вона дорівнює 61,4 %, у Франції – 50, в Угорщині – 57,7%. Тобто, енергозалежність у розвинутих країнах подібна до енергозалежності в Україні [5].

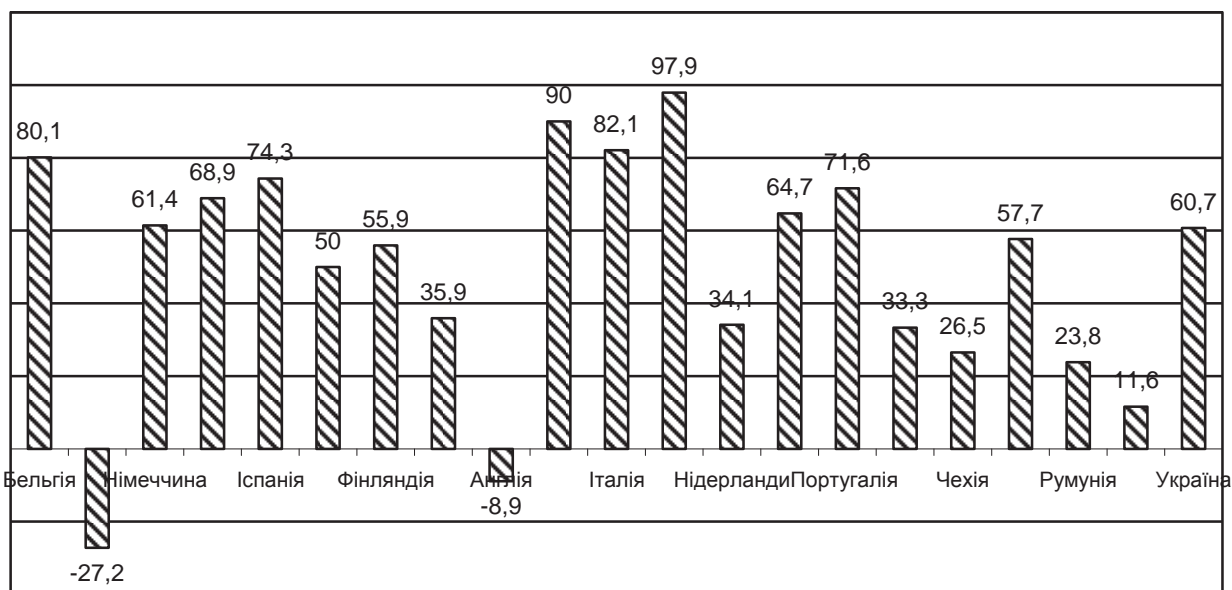

Рис. 2. Енергетична залежність України та країн світу

Джерело: Енергетична стратегія України на період до 2030 року, схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 березня 2006 р. № 145-р [5].

Структура споживання первинної енергії в Україні, країнах ЄС-15, США та у світі показує, що Україна по споживанню природного газу має найбільший відсоток (41%),

по нафті – 19%, по вугіллю – 19, по урану – 17, по гідроресурсах й інших відновлюваних джерелах – 4 %.

2. Структура споживання первинної енергії в Україні, країнах ЄС-15, США та у світі в цілому, %

Ресурси	Світ	Україна	Країни ЄС-15	США
Природний газ	21	41	22	24
Нафта	35	19	41	38
Вугілля	23	19	16	23
Уран	7	17	15	8
Гідроресурси та інші відновлювані джерела	14	4	6	7
Всього	100	100	100	100

Джерело: Енергетична стратегія України на період до 2030 року, схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 березня 2006 р. № 145-р [5].

Економіка України нарівні з нестачею енергетичних ресурсів має високий рівень енергоємності, що, в свою чергу, призводить до вкрай негативних факторів:

- ✓ низька конкурентоспроможність товарів, виготовлених в Україні;
- ✓ недостатньо високий рівень прибутковості українських виробників;
- ✓ негативний вплив на рівень інфляції в країні.

Стабільне забезпечення економіки енергоресурсами – основна проблема, від розв'язання якої залежить економічне зростання України. Питання виробництва власних енергоресурсів, забезпеченість якими не перевищує 40%, має вагоме значення. Одним із шляхів розв'язання проблеми енергозабезпечення країни є використання альтернативних (відновлюваних) джерел енергії.

Згідно із Законом України від 20.02.2003 № 555-IV «Про альтернативні джерела енергії»: «Альтернативні джерела енергії – відновлювані джерела енергії, до яких належать енергія сонячна, вітрова, геотермальна, енергія хвиль та припливів, гідроенергія, енергія біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів і вторинні енергетичні ресурси, до яких належать доменний та коксівний газ, газ метан дегазації вугільних родовищ, перетворення скидного енергопотенціалу технологічних процесів» [8].

В Україні існують вигідні умови для розвитку нових видів енергії, і, незважаючи на високий потенціал, альтернативні джере-

ла енергії не використовуються повною мірою.

В європейських країнах досягаються високі результати в цьому питанні. Наприклад, у Швеції до 25% тепла нині виробляється з біомаси, у Данії майже четверта частина енергетичного балансу забезпечується за рахунок вітроенергетики.

В Україні існує ряд можливих альтернативних джерел енергії, основними з яких є: сонячна енергетика; енергія біомаси; вітрова енергетика; гідроенергетика.

Згідно із прогнозом Світового енергетичного конгресу до 2020 року планується 6% енергоспоживання постачати за рахунок альтернативних видів енергії. Тобто, в розвинутих країнах активно використовуються нетрадиційні джерела енергії.

В Україні для втілення в життя альтернативної енергетики є необхідна база. Проте, передусім, потрібні: сировина або перспектива її одержання; наявність спеціалістів; досвід роботи в усіх видах альтернативної енергетики.

Не вистачає лише чіткої, контрольованої державної політики, яка б сприяла залученню необхідних інвестицій, співпраці державних органів, наукових структур тощо.

Висновки. Україна має достатньо вагомий потенціал альтернативних видів енергії, який потрібно активно використовувати. Згідно із прогнозом Світового енергетичного конгресу до 2020 року планується 6% енергоспоживання постачати за рахунок альтернативних видів енергії, тобто в розвинутих країнах дедалі активніше використо-

вують нетрадиційні джерела енергії. Для втілення в життя альтернативної енергетики в нашій країні необхідні: сировина або перспектива її одержання; наявність спеціалістів; досвід роботи в усіх видах альтернативної енергетики.

Але на цьому шляху є й перешкода, зокрема, не вистачає чіткої, контрольованої державної політики, яка б сприяла залученню необхідних інвестицій та співпраці державних органів, наукових структур й ін.

Тому одним із головних завдань держави є диверсифікація постачання енергоносіїв. Енергетичну безпеку України не можна назвати гарантованою, оскільки країна енергетично залежна від Росії: на 80% по нафті й на 75% по газу, а відповідно до світових стандартів для країни постачання енергоносіїв з одного джерела не повинно перевищувати 25%, лише в цьому випадку вона є енергетично незалежною. Як бачимо, ця ситуація є важливою й тому, що енергетична незалежність впливає не лише на економічний, а також на політичний суверенітет України.

Важливим для її незалежності є питання власності енергетичних об'єктів. Отже, важливо зберегти у державній власності атомні та гідроелектростанції, підземні сховища газу, електромережі, нафто- і газопроводи.

Маючи високий рівень енергоємності в нашій країні (паливно-енергетична складова вартості українських товарів становить від 10 до 80% їх собівартості), необхідно впроваджувати енергозберігаючі технології, модернізувати житлово-комунальне господарство й великі підприємства.

Таким чином, в енергетичній стратегії з приводу позиціонування України на міжнародних енергетичних ринках вказано:

недоліки: обмеженість у власних розвіданих ресурсах природного газу, нафти, а також ядерному паливі власного виробництва; відсутність диверсифікації джерел постачання енергетичних продуктів; незадовільний технічний стан частини енергетичних об'єктів, у тому числі систем транспортування енергетичних продуктів;

переваги: достатні запаси вугілля та складових ядерного палива: урану й цирконію; вигідне географічне та геополітичне положення; високопрофесійний кадровий потенціал [5].

Поки що залишається лише плекати надію, що переваги й своєчасні висновки допоможуть Україні вийти з енергетичної прирви та стати економічно розвинутішою та успішнішою країною.

Список використаних джерел

1. *Аристотель*. Политика. Соч. в 4 т. / Аристотель. – М.: Политиздат, 1983. – Т. 2. – С. 260.
2. *Абубекеров Р.А.* Возможности уменьшения вредного воздействия энергетики на окружающую среду / Р.А. Абубекеров, Ю.А. Банников, Е.Д. Домашев, В.Е. Домашев, И.В. Недин // Энергетика: экономика, технологии, экология. – 2010. – №3. – С. 4-9.
3. *Воропай Н.И.* Электроэнергетика и экологические аспекты национальной безопасности / Н.И. Воропай, Г.Б. Славин, М.Б. Чельцов // Энергетика: экономика, технологии, экология. – 2000. – № 3. – С. 4-9.
4. *Горбулін В.П.* Стратегія національної безпеки України в аксіологічному вимірі: від „суспільства ризику” до громадянського суспільства / В.П. Горбулін, А.Б. Качинський // Стратегічна панорама. – 2005. – № 2. – С. 7-15.
5. Енергетична стратегія України на період до 2030 року, схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 березня 2006 р. № 145-р.
6. *Жаліло Я.* До формування категоріального апарату науки про економічну безпеку / Я. Жаліло // Стратегічна панорама. – 2004. – № 3.
7. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 № 964-IV.
8. Закон України від 20.02.2003 № 555-IV «Про альтернативні джерела енергії».
9. *Калетнік Г.М.* Розвиток виробництва та споживання біологічних палив в Україні / Г.М. Калетнік // Зб. матер. Всеукр. наук. – практ. конф. – К.: Парламентське в-во, 2007. – 72 с.
10. *Качинський А.* Безпека, загрози і ризик: наукові концепції та математичні методи / А. Качинський. – К., 2003. – С. 14.
11. Конституція України (Відом. Верхов. Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – Ст. 141.
12. *Косевцов В.О.* Національна безпека України: проблеми та шляхи реалізації пріоритетних національних інтересів / В.О. Косевцов, І.Ф. Бінько. — К.: Нац. ін-т стратегічних досліджень, 1996. — Вип. 1. — 54 с.
13. *Кушнарєнко С.П.* Античная философия: учеб. пособие / С.П. Кушнарєнко, Я.В. Кушнарєнко. – Новосибирск: Изд-во НГТУ, 2003. – 58 с.
14. *Нижник Н.Р.* Національна безпека України (методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку): навч. посіб. для вищих навч. закладів / Н.Р. Нижник, Г.Л. Ситник, В.Т. Білоус. — Ірпінь, 2000. — 304 с.
15. Новая энергетическая политика России; под ред. Ю.К. Шафраника. – М.: Энергоатомиздат, 1995. – 512 с.

16. Платон. Сочинения: в 3 т. / Платон. – М., 1968. – Т. 1. – С. 289.
17. Постанова Кабінету Міністрів України від 05.05.2000 року № 755 «Про утворення державного підприємства «Енергоринок».
18. Про концепцію діяльності органів виконавчої влади у забезпеченні енергетичної безпеки України. Постанова Кабінету Міністрів України від 19 січня 1998 р. – № 48. – С. 71.
19. Рахманов А.Р. Международно-правовые аспекты всеобъемлющей безопасности / А.Р. Рахманов // Государство и право. — 2003. — № 2. — С. 67-75.
20. Соціальна безпека: теорія та українська практика: моногр. / І.Ф. Гнибіденко, А.М. Колот, О.Ф. Новікова та ін.; за ред.: І.Ф. Гнибіденка, А.М. Колота, В.В. Рогового. – К.: КНЕУ, 2006. – С. 22.
21. Суходоля О.М. Енергоефективність економіки у контексті національної безпеки: методологія дослідження та механізми реалізації: моногр. / О.М. Суходоля. – К.: НАДУ, 2006. – 400 с.
22. Сухин Е.И. Нетрадиционная энергетика и экономическая безопасность государства / Е.И. Сухин // – К.: Знання, 2003. – С. 7.
23. Hoffman S. The European Sisyphus : Essais on Europe, 1964-1994. – Westview Press, 1995.
24. Nobel J.W. Morgenthau's Struggle with Power: The Theory of Power Politics and the Cold War//Review of International Studies .21(1). January, 1995. P. 61-86.
25. Brown is UK's new prime minister – news.bbc.co.uk/2/hi /uk_news/politics/6245682.stm. bbc. 27.06.2007.

Стаття надійшла до редакції 11.02.2014 р.

* * *

Новини АПК

В Україні збільшується виробництво м'яса та м'ясопродуктів

З початку поточного року промислове виробництво м'яса та м'ясних продуктів збільшилося в середньому на 8,3%. Про це 10 квітня повідомив Міністр аграрної політики та продовольства України Ігор Швайка під час робочої поїздки до Кіровоградської області, де він відвідав м'ясокомбінат «Ятрань».

Так, за два місяці 2014 року порівняно з відповідним періодом 2013 року спостерігалось збільшення обсягів виробництва м'яса: свиней свіжого чи охолодженого – на 9,1%; свійської птиці свіжого чи охолодженого – на 6,9%; свійської птиці замороженого – в 2,2 рази; виробів ковбасних – на 0,7%.

На 2014 рік прогнозируваним балансом заплановано виробити 400 тис. т яловичини, 785 тис. т свинини, 1240 тис. т м'яса птиці, експортувати близько 20 тис. т яловичини, 5 тис. т – свинини, 172 тис. т – м'яса птиці. Але для цього вітчизняна продукція має бути конкурентоспроможною з відповідними якісними показниками. Нині актуальним є питання щодо впровадження європейських стандартів якості та безпечності продукції у вітчизняне виробництво, – повідомив Ігор Швайка.

Довідково. За інформацією митних органів за 2 місяці 2014 року експорт м'ясної продукції становив 25,2 тис. т на суму 43,5 млн дол. США. Одним із основних експортованих м'ясопродуктів є м'ясо і харчові м'ясопродукти птиці, їх експорт збільшився у поточному році на 19,6% і становив 22,4 тис. т (88,9% від загального експорту м'ясопродуктів). Крім того, експортовано види м'яса: яловичина свіжа – 0,7 тис. т (на 56,8% менше ніж за січень-лютий 2013 року, або 2,6% від загального експорту м'ясопродуктів); яловичина морожена – 1,3 тис. т (на 9,5% більше, або 5% від загального експорту м'ясопродуктів); свинина морожена свіжа – 0,64 тис. тонн, або на 47,5% менше січня-лютого 2013 року (або 2,5% від загального експорту м'ясопродуктів). Також було експортовано 0,2 тис. тонн субпродуктів харчових ВРХ та інших тварин, 11 тонн м'яса та харчових субпродуктів солоних, сушених або копчених. Імпорт м'ясопродукції в січні-лютому 2014 року зменшився порівняно з попереднім роком на 51,2% (або 23 тис тонн) і становив 21,9 тис. тонн на суму 47,5 млн дол. США. Одним з основних імпортованих м'ясопродуктів є свинина морожена свіжа, її експорт зменшився у поточному році на 56,8% і становив 10 тис. тонн (або 45,9% від загального експорту м'ясопродуктів).

Прес-служба Мінагрополітики України